

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XIX

(Ayrıbasım / Offprint)

MERSİN
2011

KAAM YAYINLARI
OLBA
XIX

© 2011 Mersin/Türkiye
ISSN 1301 7667

OLBA dergisi;
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST
ve
TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs ayında olmak üzere,
yılda bir kez basılmaktadır.
Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.
Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.
It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.
Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the journal OLBA..

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.
Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address.

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33342-MERSİN
TURKEY

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses
Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734
Fax: 00.90.324.361 00 46
web mail: www.kaam.mersin.edu.tr
www.olba.mersin.edu.tr
e-mail: kaam@mersin.edu.tr

Baskı / Printed
BİLTUR Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Tel: +90 216 444 44 03 www.bilnet.net.tr
Sertifika No: 15690

Dağıtım / Distribution
Zero Prod. Ltd.
Tel: 00.90.212.244 75 21 Fax: 00.90.244 32 09
info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com/eng

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XIX

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XIX

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN

2011

İçindekiler/Contents

Engin Akdeniz <i>Neolitik Çağ'da Manisa Yöresi</i> (<i>Manisa Region in the Neolithic Age</i>)	1
Hatice Kalkan <i>Doğu Anadolu'da Geç Demir Çağ: Sorunlar ve Gözlemler</i> (<i>Late Iron Age in Eastern Anatolia: Problems and Assessments</i>)	47
Gökhan Coşkun <i>Achaemenid Bowls From Seyitömer Höyük</i> (<i>Seyitömer Höyük'ten Akhaemenid Kaseler</i>)	57
Ertekin M. Doksanaltı <i>Karaman Müzesi'nden Bir Grup Siyah Figürlü Lekythos</i> (<i>A Group of Black Figure Lekythos from Karaman Museum</i>)	81
Murat Çekilmez <i>Geç Hellenistik Dönemden Bir Mezar Steli</i> (<i>A Funerary Stele From the Late Hellenistic Period</i>)	107
F. Eray Dökü <i>Eurymedon Vadisi Asarbaşı Yerleşimi Kaya Mezarları</i> (<i>Rock-cut Tombs at the Asarbaşı Settlement, Eurymedon Valley</i>)	127
Figen Çevirici-Coşkun <i>Maraş Müzesin'de Bulunan İki Heykel</i> (<i>Two Statues in the Maraş Museum</i>)	159
Celal Şimşek – M. Ayşem Sezgin <i>Laodikeia Kuzey Tiyatrosu</i> (<i>Laodicea's North Theater</i>)	173
Mustafa Şahin – Yasemin Polat – Thomas Zimmermann <i>Der Hafen von Kapanca: Ein Neuer Vorschlag Zur</i> <i>Lokalisation der Stadt Caesarea Germanica</i> (<i>Kapanca Limanı - Caesarea Germanica Kenti'nin</i> <i>Lokalizasyonu İçin Yeni Bir Öneri</i>)	203

Çiğdem Gençler Güray	
<i>Elaiussa Sebaste'nin Roma Dönemi Cam Buluntuları</i> (<i>The Roman Glass Finds from Elaiussa Sebaste</i>)	233
Mehmet Oktan	
<i>The Route Taken By Cilicia To Provincial Status: Why And When?</i> (<i>Kilikia'yı Eyaletleştirmeye Götüren Yol: Ne zaman ve Neden</i>)	267
Ebru Akdoğu Arca – Nuray Gökalp – Nihal Tüner Önen	
<i>Pamphylia Bölgesi'nin Mısır ve Kıbrıs İle Olan İlişkileri</i> (<i>Relations of Pamphylia with Egypt and Cyprus</i>)	287
Nurşah Çokbankir	
<i>Pamphylia, Lykia, Kilikia ve Pisidia'da Epigrafiik Verilerle</i> <i>Roma İmparatorluk Dönemi'nde Atletik Oyunların Finansı</i> (<i>Financing the Games in Pamphylia, Lycia, Cilicia and Pisidia in the</i> <i>Roman Imperial Period from the Epigraphic Evidences</i>)	313
Fatih Onur	
<i>New Inscriptions From Hadrianoi Pros Olympon (Mysia)</i> (<i>Hadrianoi Pros Olympon'dan (Mysia) Yeni Yazıtlar</i>)	331
N. Eda Akyürek Şahin	
<i>Nikomedeia'dan İki Entellektüel: Basilikos ve Kyrion'un Mezar Epigramları</i> (<i>Zwei gebildete Maenner aus Nikomedeia: Die Epigramme des</i> <i>Basilikos und des Kyrion</i>)	349
Ayşe Aydın	
<i>Antik Atlı Herosların Hristiyan Atlı Kahramanlara Dönüşümüne</i> <i>Bir Örnek: Tarsus Müzesi'ndeki Aziz Georgios Kabartması</i> (<i>Ein Beispiel für die reitende Heiligen von umgewandelte antike</i> <i>reitende Heros: Relief mit der Hl. Georg im Museum von Tarsos</i>)	371
Hatice Özyurt Özcan	
<i>Examples of Architectural Sculpture with Figurative and</i> <i>Floral Decoration of the Byzantine Period at Muğla, Bodrum and</i> <i>Milas Archaeological Museums</i> (<i>Muğla, Bodrum ve Milas Arkeoloji Müzeleri'ndeki Bizans</i> <i>Dönemine Ait Figürlü ve Bitkisel Bezemeli Mimari Plastik Eserler</i>)	389

KARAMAN MÜZESİ'NDEN BİR GRUP SİYAH FİĞÜRLÜ LEKYTHOS

Ertekin M. DOKSANALTI*

ABSTRACT

A Group of Black Figure Lekythos from Karaman Museum

There are six black figured, shoulder lekythoi in The Collection of Classical Hall in Karaman Archaeological Museum.

The main subjects of this study are the dating of these black figured shoulder lekythoi according to their forms and stylistic features and identifying the workshop that the lekythoi processed, the artist or the region of art that this artist belonged to. The second rate goal of this study is to find the probable place of origin or the centers of these lekythoi. Unfortunately, the museum records cannot help us to find the exact place of origin and centers of these lekythoi, since all of them were brought in the collection by buying. Nevertheless, just probabilities are going to be considered about this subject in the light of the findings that have come out in the recent scientific excavations and near museum collections.

Lekythos was a popular form which was used as cosmetics and oinment container in the Greek world until it gives its place to Unguentariums which were used for the same purposes. Lekythos that was also used as an important grave gift was produced in large amounts in Attica especially in Arcaic and Classical periods.

In the last quarter of 6th century B.C. 'Black Figured Technique' left its place to 'Red Figured Technique' which is technically more functional. However, until the mid 5th century B.C., the masters such as Edinburgh Painter, Haimon Paintert, Beldam Painter and lekythoi which were processed in 'Black Figure Technique' in their workshops kept being popular some more time.

All of the lekythos that are exhibited in Karaman Museum are in the form of Shoulder Lekythos standart type which started to be seen in the second quarter of 6th century B.C. Karaman Lekythoi are considered in Type II secondary shape group with their sizes. They also attract notice with their poor quality style features, careless and second class ornaments. The Karaman lekythoi are dated to the last years of 6th century B.C. and the first half of the 5th century B.C. with their stylistic features.

* Dr., Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kampüs 42031-Konya-TR.
E.posta: ertekin96@selcuk.edu.tr.

Karaman Museum Lekythoi are examined in three groups in this study according to their body ornaments; Figure Ornamented (no 1-2), Ivy- Palmette Ornamented (no 3-4) and Black Body (no 5-6) Lekythos. Figured Lekythoi in Karaman are examined in a subtype scope related to the workshops which worked as part of 'The Cock Group' and 'Haimon Group' or Style which these lekythos also belong to.

Six black figured, shoulder lekythoi in the Collection of Classical Pieces exhibited in Karaman Archaeology Museum are related to Southwest Anatolia (Iasos) and Cilicia Region (Kelenderis?) coastal cities according to the museum records and recent excavation findings.

Keywords: Karaman Museum, lekythos, black figure technique, 'the Cock Group', 'Haimon Painter and Groups', Scyths

ÖZET

Karaman Arkeoloji Müzesi, Klasik Eserler Koleksiyonunda altı adet siyah figürlü, omuzlu lekythos bulunmaktadır.

Bu çalışmanın ana konusu Karaman Arkeoloji Müzesi, siyah figürlü omuzlu lekythoslarının form ve stilistik özelliklerine göre tarihlendirilmesi ve lekythosların atölye, ressam ya da ressamın bağlı olduğu sanat çevresinin belirlenmesidir. İkinci derecedeki diğer hedef ise bu lekythosların olası çıkış yerlerinin veya merkezlerinin belirlenmesidir. Ne yazık ki tümü de satın alma yoluyla koleksiyona kazandırıldığı için Müze kayıtları, bu lekythosların çıkış yerleri ve merkezleri ile ilgili kesin yargıya varmamıza çok yardımcı olamamaktadır. Bununla birlikte bu konuda, son yıllardaki bilimsel kazılarda açığa çıkan buluntular ve yakın çevre Müze koleksiyonları ışığında sadece olasılıklar değerlendirilecektir.

Lekythoslar, Geç Klasik Dönemde yerlerini aynı fonksiyona sahip olan Unguentariumlara bırakıncaya dek Grek Dünyasında kozmetik ve merhem kabı olarak kullanılan popüler bir formdur. Aynı zamanda önemli bir mezar hediyesi olan lekythoslar, özellikle Arkaik ve Klasik Dönemlerde Attika'da büyük miktarlarda üretilmiştir.

'Siyah Figür Tekniği', M.Ö. 6. yüzyılın son dörtlüğünde yerini teknik açıdan daha kullanışlı olan 'Kırmızı Figür Tekniğine' bırakmıştır. Ancak M.Ö. 5. yüzyılın ortalarına dek, Edinburgh Ressamı, Haimon Ressamı, Beldam Ressamı gibi ustalar ve atölyelerinde 'Siyah Figür Tekniğinde' bezenmiş lekythoslar, popülerliğini bir müddet daha korumaya devam etmiştir.

Karaman Müzesinde sergilenen Siyah Figür tekniğinde bezenmiş lekythosların tümü M.Ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünde görülmeye başlanan 'omuzlu lekythos' (*Shoulder Lekythos-standart type*) formundadır. Karaman Lekythosları, boyutları ile *Type II, secondary shape* grubunda değerlendirilmektedirler. Stil özellikleri genel anlamda kalitesiz olup, ikinci derecedeki ve dikkatsiz bezenmeleri ile de dikkati çekmektedir. Söz konusu lekythoslar, form ve stilistik özellikleri ile M.Ö. 6. yüzyılın son yılları ile M.Ö. 5. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmektedirler.

Karaman lekythosları -bir örnek dışında (no 4)- kil yapıları ile Attika üretimine yakındırlar. Ancak kil analizi yapılmaksızın bu konuda kesin yargıya varmak doğru değildir. Bu çalışmada Karaman Müzesi lekythosları, gövde bezemelerine göre üç grupta incelenmektedir; Figür Bezemeli (no 1-2), Sarmaşık, Palmet (bitkisel) Bezemeli (no 3-4) ve Siyah Gövdeli (no 5-6) Lekythoslar. Karamandaki figürlü lekythoslar, bağlı oldukları 'Horoz Grubu' ve 'Haimon Grubu' ya da 'Haimon Grubu Tarzı'nda çalışan atölyeler ile ilgili alt bir stil çevresinde değerlendirilmektedirler.

Karaman Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen Klasik Eserler Koleksiyonundaki altı adet, siyah figürlü, omuzlu lekythos, Müze kayıtlarına ve son yıllardaki kazı buluntularına göre Güneybatı Anadolu (İasos) ve Kilikya Bölgesi (Kelenderis?) kıyı kentleri ile ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Karaman Müzesi, lekythos, siyah figür tekniği, 'Horoz Grubu', 'Haimon Ressamı ve Grubu', İskitler

Karaman Arkeoloji Müzesinde 6 adet siyah figürlü, omuzlu Lekythos bulunmaktadır¹. Her ne kadar bu eserlerin buluntu yeri net olarak bilinmesede müze kayıtları bu konuda önemli veriler sağlamaktadır². Müze kayıtları ve son yıllardaki kazı buluntuları Karaman Müzesi koleksiyonundaki lekythosların Kilikya Bölgesi ya da Güneybatı Anadolu kıyı kentleri ile ilişkilendirilebileceğini göstermiştir.

Karaman Müzesi'ndeki siyah figürlü lekythosların tümü, M.Ö. 6. yüzyılın ikinci yarısında görülmeye başlanan 'omuzlu lekythos' (Shoulder Lekythos-standart type) formundadır³. Form özellikleri ile bu lekythoslar, Richter- Milne Tip II- 'Shoulder set off from body'⁴ grubu içinde değerlendirilmektedir.

Karaman Müzesi lekythosları, bu çalışmada gövde bezemelerine göre üç grupta incelenmektedir; Figür Bezemeli (no 1-2), Sarmaşık, Palmet (bitkisel) Bezemeli (no 3-4) ve Siyah Gövdeli (no 5-6) Lekythoslar.

¹ Karaman Arkeoloji Müzesi'nde yer alan arkeolojik eserler katalogu, yayın çalışması olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ile tarafımızdan hazırlanmaktadır. Bize büyük bir sabırla yardımcı olan eski Karaman Müze Müdürü Sayın Nurettin Özkan ve Müze Personeline içten teşekkürlerimizi sunarız. Bu çalışma S.Ü Üniversitesi BAP tarafından desteklenen 'Karaman Arkeoloji Müzesindeki Küçük Buluntular Katalogu' başlıklı ve 10401007 nolu proje kapsamında hazırlanmıştır.

² Karaman Arkeoloji Müzesi kayıtları ve özellikle eski Müze Müdürü olan Sayın İ. Temizsoy'dan aktarılan ifadelerle göre 1977 yılında 2083 nolu lekythos İasos'tan; 1978 yılında 2084, 2087, 2088, 2089 nolu lekythoslar Kelenderis ya da Kilikya Bölgesi kentlerinden birinden; 4574 numaralı lekythos ise satın alma yolu ile Karaman Müzesi'ne kazandırılmıştır.

³ Haspels 1936, 7-23, 33-39, lev. 4, 2b; Beazley 1956, 675; Richter - Milne 1973, res. 95; Kurtz 1975, 76-77.

⁴ Richter - Milne 1973, res. 93-98.

Figür Bezemeli Lekythoslar

No 1- Müze Envanter no: 2083, figür 1-5

Yükseklik: 11,5cm; gövde çapı: 6.4cm.

Ağız, boynun bir kısmı, kulp, omuzun bir kısmı ve kaide eksiktir. Gövde ve omuzdaki eksikler alçı ile tamamlanarak onarılmıştır. Sert-sıkı, pembemsi kırmızı (Munsell 5YR 7/4) killidir.

Silindirik ve nispeten kısa boyunlu, geniş omuzlu ve aşağı doğru belirgin olarak daralan, hafif dışbükey, oval gövdelidir. Omuzdan gövdeye geçiş yumuşak ancak belirgin bir kıvrımla sağlanmıştır. Alt kısımda mat, siyah firnislidir.

Kırmızı zeminlidir. Omuz üzerinde ve gövdede figürlü bezemeler yer almaktadır.

Omuz bezemesi ve gövde bezemesi⁵: omuz üzerinde ana hatları ile stilize ve siluet olarak çizilmiş horoz ve dik duran asma yaprağı görülmektedir. Gövde bezeme alanında iki büyük –prophylactic- göz arasında Athena figürü bulunur. Sol kaş ile Athena büstü arasında Athena başının hemen önünde, işlevi tam anlaşılamayan, boşlukta duran ince şerit şeklinde, soru işaretini anımsatan bir motif görülmektedir.

M.Ö. 6. yüzyılın sonu ve 5. yüzyılın başlarında faaliyet gösteren ve omuzdaki horoz figüründen dolayı ‘Horoz Grubu’ olarak adlandırılan atölyenin⁶ lekythosları ile 1 nolu Lekythos arasında yakın benzerlikler bulunmaktadır. ‘Horoz Grubu’ atölyesinin ürettiği hemen hemen bütün lekythosların omzunda iki asma yaprağı arasında horoz figürü görülmektedir. Bu kompozisyon atölyenin ayırt edici simgesi olarak kabul edilmektedir.

1 nolu lekythosun omuz kompozisyonu ve stili, özellikle horozun abartılı olarak resmedilmiş kuyruğu ve kuyruk ucundaki aşağı sarkan iki tüy, ‘Horoz Grubu’na ait, ‘Royal Athena Müzayedesi’nde ve Hirschmann Koleksiyonu’nda yer alan lekythos⁷ ile hemen hemen aynıdır. 1 nolu lekythostaki horoz betimlemesinin en yakın benzerleri, Atina’da iki farklı mezarda bulunan lekythoslar⁸ ile ‘Horoz Grubu’na ait bazı lekythoslarda⁹ da görülmektedir. Ayrıca 1 nolu lekythos üzerindeki horoz figürünün amorf

⁵ Omuz ve gövde bezemesinin ayrıntılı tanımı ve stili için: Doksanaltı - Sağlan 2009, 123-26.

⁶ Ure 1927, Class N, 52-54; Haspels 1936, 67; Beazley 1956, 461; Boardman 1974, 115; Kurtz 1975, 146; Moore - Philippides 1986, 46.

⁷ Bloesch 1982, no 27.

⁸ Young 1951, 96, 99, lev. 43c, 45a.4.

⁹ Puskin Müzesi: Sidorova 1996, 31, lev 32. 3-4; Glasgow: Moignard 1997, lev. 23.1, 5; New Zealand: Green 1979, lev. 20 3-4; Ure Müzesi: Ure Museum env.nr. 34.8.8. <http://lkws1.rdg.ac.uk/cgi-bin/ure/uredb.cgi?rec=34.8.8>.

başı ve uzun ibiği, Atina Agorası¹⁰ ve bu gruba ait bazı lekythoslar¹¹ üzerindeki horozların başı ile benzerdir.

Athena büstü ya da başka mitolojik kişiliklere ait büstler hem lekythoslar¹² hem diğer kap formlarında¹³ görülmektedir. Prophylactic gözler arasına figürlerin yerleştirilmesi, Lekythos Ressamları arasında ancak belirli atölyelerin tercih ettiği bir kompozisyonudur. 'Phanyllis Grubu' ressamı sıklıkla iki büyük göz arasına yerleştirilmiş figür kompozisyonu şeklinde bezeme yapmıştır¹⁴. Aynı kompozisyonu kullanan diğer atölyeler 'Horoz Grubu'¹⁵ ve 'Atina 581 Sınıfı'¹⁶ ressamlarıdır.

1 nolu Lekythos üzerindeki gözler teknik ve genel stil özellikleri ile 'Phanyllis Grubu' ve 'Atina 581 Sınıfı'nda görülen gözlerden ayrılmaktadır. 'Phanyllis Grubu' lekythoslarındaki göz halkaları ve iris genelde serbest elle ve farklı renkteki boyalar ile yapılmıştır¹⁷. Her bir göz halkası farklı renkten oluşturulurken, özellikle iris beyazdır. Gözlerin ana sahne de duruşu yere paralel ya da hafifçe diyagonaldir. Daha basık görünüme sahiptirler ve küçük çizildikleri için sahnede daha az yer kaplarlar. 'Atina 581 Sınıfı' lekythoslarında görülen gözler¹⁸, serbest el çizimi ve küçük olmaları ile 'Phanyllis Grubu' ile benzer özellikler göstermektedir.

1 nolu Lekythos üzerindeki gözler, iris ve halkaları pergel kullanılarak, kazıma çizgiler ile yapılmıştır. Her bir halka, birbirinden kazıma çizgilerin yanı sıra, siyahın farklı tonlaması ile ayırt edilmiştir. Bu özelliği ile Karaman Lekythosu üzerindeki gözler, serbest elle ve boya ile şekillendirilen, 'Phanyllis' ve 'Atina 581 Sınıfı' lekythoslarından teknik olarak ayrılmaktadır. Teknik şekillendirmenin yanında sahneyi neredeyse tamamen dolduracak kadar büyük olmaları, diyagonal olarak bezeme alanına

¹⁰ Vanderpool 1946, 303, no 144, lev. LIII.

¹¹ Agrigento: Calderone 1985, 22, lev 46.2, 4; Glasgow: Moignard 1997, lev. 23. 5; New Zealand: Green 1979, lev. 20, 4; Zürich: Isler 1973, lev. 18.17.

¹² Phanyllis Grup: Haspels 1936, lev. 19.2. Horoz Grubu: Boardman 1974, res. 238. Gela Ressamı: Haspels 1936, lev. 26. 1a-c. Athena Ressamı: Haspels 1936, lev. 45.2.

¹³ Athena Ressamı: Haspels 1936, lev. 45.1; Schauenburg 1974, 155.

¹⁴ Haspels 1936, 63-64; Boardman 1974, 116; Giudice 1983, no 3-24, lev. I- II.

¹⁵ Ure 1927, 53; Haspels 1936, 68.

¹⁶ Moore - Philippides 1986, no 1979, 1082, 1087.

¹⁷ Giudice 1983, lev. I-II. Diğer örnekler: Roebuck 1940, 221, no 199, res. 39; Sclörb - Vierneisel 1966, 20, res. 21.4-1, 2; Giudice 1974, 4-5, lev. 6.1-3, 6.5-6; Calderone 1985, 19-20, lev 39, 1-2, 3-4.

¹⁸ Lamb 1930, 24, lev. 22.17; Moore - Philippides 1986, no 1979, 1082, 1087.

yerleştirilmeleri gibi kompozisyon özellikleri ile de Karaman Lekythosu üzerindeki gözler bu iki gruptan farklıdır.

Prophylactic gözler ile ilgili ifade edilen bu teknik ve kompozisyon özellikleri, Karaman Lekythosunu bir kez daha ‘Horoz Grubu’ lekythoslarına¹⁹ yaklaştırmaktadır. ‘Horoz Grubu’ gözlü lekythoslarında gözler, Karaman Lekythosundakiler gibi keskin diyagonal olarak bezeme alanına yerleştirilmiş ve büyüktür. Göz halkaları pergelle kazıma olarak çizilmiş olup göz halkaları ve iris siyahın tonlamaları ile belirlenmiştir. Tıpkı Karaman Lekythosundaki gibi göz pınarları aşağıya doğru iyice uzatılmıştır.

‘Horoz Grubu’ ressamı, ‘Phanyllis Grubu’ ve ‘Atina 581 Sınıfı’ ile gerek konu seçimi gerekse form açısından yakın benzerlikler göstermektedir²⁰. ‘Phanyllis Grubu’ gibi ‘Horoz Grubu’ ressamınınca da sıklıkla iki göz arasında tek figürden oluşan kompozisyon lekythoslarda bezenmiştir²¹.

‘Horoz Grubu’na ait iki yılan arasında kadın büstlü dört adet lekythos²², ve iki figür arasına yerleştirilmiş kadın büstünün bulunduğu Frankfurt’taki lekythos²³, Karaman Lekythosundaki Athena büstü ile kompozisyon ve stil bakımından benzerlikler gösterir. 1 nolu lekythos, özellikle Frankfurt Lekythosu ve Medea’nın betimlendiği Londra Lekythosu²⁴ ile saç, boyun şekillendirilişi ve büstün sahneye yerleştirilişi bakımlarından benzerdir. Medea’nın alından şakaklara doğru diyagonal düzenlenen dalgalı saçı, Athena’nın miğferden taşan ve alından şakaklara indirilen dalgalı saçı ile aynıdır. Aynı saç düzenlemesi Atina’da bulunan ve ‘Horoz Grubu’na ait bir lekythostaki²⁵, iki büyük göz arasına yerleştirilen Sfenksin saçında ve Agrigento’daki bir lekythostaki²⁶ kadın başında da görülmektedir. Bunun yanında Medea’nın uzun boynunun hemen altında iki paralel çizgi halinde gösterilen giysi başlangıcı da Athena’nınki ile benzer hat çizmektedir. Her iki büst de aynı şekilde göğüs hizasında, alt sol köşeye doğru genişlemektedir.

¹⁹ Vanderpool 1946, no 144, 146, lev. LIII; Moore - Philippides 1986, no 861-62, lev. 78.

²⁰ Kurtz 1975, 145. ‘Horoz Grubu’ Özellikle ‘Phanyllis Grubu’ etkisinde çalışmışlardır: Haspels 1936, 67.

²¹ Ure 1927, 53; Haspels 1936, 68.

²² Haspels 1936, 68.

²³ Deppert 1968, 13-14, lev. 48.5.

²⁴ Haspels 1936, 68; Boardman 1974, res. 238.

²⁵ Moore - Philippides 1986, no 861, lev. 78.

²⁶ Calderone 1985, lev 46. 2

1 nolu Lekythosta ana sahnede, sol göz üzerinde görülen, gözler ya da Athena büstü ile herhangi bir bağlantısı olmayan soru işareti şeklindeki motif, 'Horoz Grubu'na ait büyük gözlü lekythoslardan Atina'da bulunan iki örnekte daha görülmektedir²⁷. Tıpkı Atina Lekythosları gibi iki büyük göz arasında bir sfenksin yer aldığı ve İsviçre'de saklanan başka bir lekythos üzerinde de boşlukta aynı motif görülmektedir²⁸. Atina ve İsviçre Lekythosları ile Karaman Lekythosu üzerindeki figürlerin ve göz yapısının benzerliği dikkat çekicidir. Grubun gözlü lekythosları dışındaki bazı lekythoslarında da sahne ile ilişkisi olmayan bu motif bulunmaktadır²⁹. Tek fırça hareketi ile yukarıda aşağı doğru çizildiği anlaşılan motif, tüm örneklerde, özellikle omuz geçişine yakın bir noktada, boşluğa yerleştirilmiş olarak yapılmıştır. Bu motifin görüldüğü lekythoslarda, omuzdaki horoz figürü ile ana sahnedeki diğer figürlerin genel stilistik özelliklerinin aynı karakterde olduğu dikkat çekmektedir. Diğer bir önemli konu, grubun gözlü lekythoslarının bir kısmında bu motifin yer almasıdır. 'Horoz Grubu' tarafından bezenen bazı lekythoslarda, özellikle sporcuların bulunduğu sahnelerde, boşlukta asılmış gibi görünen kumaş parçaları görülmektedir³⁰. Ancak bunların şekillendirilişleri, fonksiyonları ve ana sahne ile olan ilişkileri daha farklıdır.

Söz konusu bezemenin bulunduğu lekythoslardaki bu gibi ortak özellikler dikkate alındığında, sahne ile ilişkisiz bu bezemenin 'Horoz Grubu' içinde belli bir ressamı işaret edebileceği düşünülmelidir.

1 nolu lekythosun hafif dışbükey eğimli geniş omuz yapısı ve dışa hafifçe şişkinlik yapan, yumurta benzeri aşağı daralan oval gövde formu, 'Phanyllis Grubu' etkisinde çalışan 'Horoz Grubu' lekythosları³¹ ile benzer form özellikleri gösterir. Form özellikleri ile U. Knigge Form II³², tipinde değerlendirilen Karaman Lekythosu'nun bağlı olduğu 'Horoz Grubu' ve bu grubun etkisi altında çalıştığı Phanyllis Grubu'nun bu tip lekythosları C.E. Haspels tarafından M.Ö. 510-490 yıllarına tarihlendirilir³³.

²⁷ Vanderpool 1946, no 144, 146, lev. LIII.

²⁸ Dunant 1980, 42 lev. 72.9-11.

²⁹ Greifenhagen 1958, 33, lev. 19.10-11; Green 1979, 15, lev.20, 3-4; Calderone 1985, 22, lev 46. 4.

³⁰ Blinkenberg - Johansen 1928, lev. 110.8; Young 1951, lev. 43.3; Deppert 1968, 13, lev 48.1; Calderone 1985, 23, lev. 49. 4; Meyer - Emmerling - Vedder 1994, 36-37, lev. 17.10-13.

³¹ Moore - Philippides 1986, 45-46.

³² Knigge 1976, 34.

³³ Haspels 1936, 68.

M.Ö. 6. yüzyılın son dörtlüğünde ve 5. yüzyılın ilk yıllarında büyük bir potansiyelle çalışan ‘Horoz Grubu’na ait lekythoslar, başta Atina olmak üzere birçok merkezde alıcı bulmuştur³⁴. Anadolu’da da bazı merkezlerde³⁵ bu gruba ait örnekler tespit edilmiştir. Iasos kökenli olduğu ifade edilen 1 nolu lekythos, bu grubun Anadolu listesine ilave edilebilir. Sonuç olarak 1 nolu lekythos gerek form gerekse stilistik özelliklerinden anlaşıldığı üzere, M.Ö. 6. yüzyılın son yıllarında, ‘Horoz Grubu’ ressamlarından biri tarafından bezenmiştir.

No. 2- Müze Envanter no: 2084, figür 6-10

Yükseklik: 15.1cm; gövde çapı: 6.4cm, kaide çapı: 4.1cm.

Ağız, boynun bir kısmı, ve omuzun küçük bir kısmı eksiktir. Omuzdaki eksik alçı ile tamamlanarak onarılmıştır. Sert-sıkı, açık kırmızımsı kahve/ kiremit rengi (Munsell 5YR 6/4) killidir.

Silindirik uzun boyunlu, geniş omuzlu ve aşağı doğru belirgin olarak daralan oval gövdelidir. Omuzdan gövdeye geçiş belirgin ancak kısmen yumuşak bir köşeyle sağlanmıştır. Alt gövde, kaideye geçişte yuvarlak bir hat halinde ‘U’ formundadır. Kaide alçak disk kaidedir.

Kırmızı zemlidir. Alt kısım, ince bant şekline bırakılmış rezerv alan dışında kaideye dek yarı parlak, siyah firnislidir. Kulpun dış yüzeyi ile alt kısım siyah firnislidir. Omuz üzerinde ve gövdede figürlü ve bitkisel bezemelidir.

Omuz bezemesi: boyundan omuza geçişte nokta sırası bulunmaktadır. Omuz üzerinde hafif eğik olarak yerleştirilmiş 5 adet açık palmet motifi görülmektedir. Her bir palmetin altından çıkarak, yana uzatılan ince kıvrık dal bir sonraki palmetin orta yaprağına dokunmaktadır. Böylece kıvrık dallarla birleştirilmiş bir palmet zinciri oluşturulmuştur. Söz konusu bu dallar yaklaşık orta noktadan ikiye ayrılmaktadır. Dalların bir ucu bir sonraki palmetin orta yaprağına yandan dokunurken diğer ucu döndürülerek spiral yapmaktadır.

Gövde bezemesi: omuzun hemen altında, üstte ve altta yatay, ince birer çizgi ile sınırlandırılmış, sağa yönelen basit meander kuşağı yer almaktadır. Ana sahneyi meander kuşağı üstten, kalın siyah bir bant ise alttan sınırlamaktadır. Kalın siyah bant, zemin renginde, rezerv bırakılarak ince bir çizgi ile alt kısımdaki siyah firnisli alandan ayrılmaktadır.

Ana sahnede merkezdeki bir altara doğru her iki yönden atlarının yanında, yaya olarak yaklaşan figürler görülmektedir. Sunağın solunda iki, sağında ise bir figür ve atları bulunmaktadır. Figürler, atların dizginlerinden tutarak ileri, önlerindeki altara doğru yürümektedirler.

³⁴ Beazley 1956, 466-71.

³⁵ Tuna-Nörling 1995, 83, no 114-117, lev. 42.

Sahnenin ortasında yer alan altar, 'dörtgen gövdeli monoblok altar'³⁶ tipindedir. Köşeleri yuvarlatılmış, dörtgen, alçak bir kaidesi vardır. Altarın üst yüzeyi, ana gövdeden kazıma ile ayrılmış olup, dışa doğru hafifçe yuvarlatılmış çıkıntılıdır. Altar yüzeyinin hemen altına kazıma ile yapılmış dalga motifi görülmektedir. Bu motif, altarın üstünün bir kumaş ile örtüldüğü izlenimini vermektedir. Altar üst yüzeyinin üzerine, bir kenarı daha alçak, sığ ve geniş çanak görünümlü bir yükselti yerleştirilmiştir. Bu yükselti altar üzerindeki başka bir sunu kabı gibi görülmektedir. Ancak altarın üst yüzeyinden yükselen kenarları ile bu bölümün 'rüzgar bariyeri'³⁷ olabileceği de düşünülmelidir.

Altarın arkasından ve üstünden çıkan, üzerinde yuvarlak meyve- tomurcuklar bulunan dallar görülmektedir. Üstten çıkan iki dal sunağın her iki yanından aşağı sarkıtılmıştır. Diğer iki dal ise altarın iki tarafındaki figürlerin başları üzerine dek uzanmaktadır. Nereden çıktığı belli olmayan aynı tipteki başka bir dal ise soldaki ikinci figürün omzundan başlayarak yere paralel olarak geriye doğru uzatılmıştır. Bu meyve dalları ile sahnedeki boş alanlar kısmen doldurulmuştur.

Figürler ve atlar hemen hemen birbirinin tekrarı şeklinde olup, tümü profilden verilmiştir. Sahnede atlar önde yer almaktadır. Figürler ise atların hemen yanında ancak sahnenin arkasında gösterilmiştir.

Figürlerin başlarında miğferleri görülmektedir. Soldaki ikinci figürün baldır seviyesindeki dalgalı kazıma çizgiden anlaşıldığı üzere bu figürler kısa birer tunik giymişlerdir. Yüz ve miğfer detayları kazıma çizgiler ile verilmiştir. Miğferleri, yukarı doğru kıvrık ve uzundur. Yüz ve baş detayları tamamen stilize ve belirsiz olarak gösterilmiştir.

Altarın sol tarafındaki atlar sol ayakları havada, yürür pozisyonda gösterilirken, soldaki at hareketsiz olarak verilmiştir. Başları ince, uzun ve ağızları açıktır. Kuyrukları uzundur. Ağızlarından ve başlarından geçirilmiş olduğu anlaşılan dizgin kayışları, gövde ve başlarındaki göz gibi ayrıntılar kazıma çizgi ile verilmiştir.

2 nolu Lekythos üzerinde olasılıkla savaş öncesi ya da sonrası yapılan bir sunu sahnesi görülmektedir. Bu sahnedeki figürlerin kıyafetlerinden, bunların savaşçı oldukları açıkça anlaşılmaktadır. Ancak üzerinde durulması gereken asıl konu, bu savaşçıların kimlikleri ve sahnedeki rollerinin tespitidir. Bu konudaki temel dayanak noktaları, figürlerin kıyafetleri ve atların hemen yanındaki pozisyonlarıdır.

³⁶ Yavis 1949, 154-55, 160-61; Aktseli 1996, 9.

³⁷ Yavis 1949, 160-61; Aktseli 1996, 14-15, lev. 3.1-3.

Savaşçıların miğferleri, doğu miğferlerini anımsatmaktadır³⁸. Öne doğru eğimli, kıvrık, yüksek miğferleri ile figürlerde, İskit ikonografisi kolaylıkla tanımlanabilmektedir³⁹. Özellikle altların solundaki figürün yüzünün de kısmen örtülü olması ve vücudunu saran bir kıyafet giymesi bu durumu desteklemektedir.

Grek ikonografisinde İskitler gerek mitolojik gerekse gündelik yaşamla ilgili sahnelerde⁴⁰ görülmektedir. 2 nolu Lekythos üzerindeki figürlerin İskit ya da İskit Başlığı takmış Grek olup olmadıkları çok açık değildir. Ancak araştırmalar Greklerin, İskit kıyafeti içinde gösterilmediği yönündedir⁴¹. Özellikle vazolar üzerinde İskitler, mitolojik sahnelerde dışında, okçu ya da Hoplitlere eşlik ederken gösterilmişlerdir⁴². Diğer bir betimleme tipi, İskitlerin atların yanında, onlara eşlik etmeleridir⁴³. M.W. Helbig'e göre Atina süvarileri, ata binmek ve inmek için yardım almaktadırlar⁴⁴. Peisistratos'un yönetimi sırasında Atina'daki İskit köleler hoplitlere ata binme-inme ve bakım konusunda yardım etmek üzere görevlendirilmişlerdir⁴⁵. 2 nolu Lekythos üzerindeki figürlerin, atların yanında yürüyerek altara doğru ilerlemeleri bunların, Grek süvarilerine ait atlara eşlik eden ve olasılıkla bu atların bakımları ile görevli İskit köleler olacağını düşündürmektedir.

Gerek omuz gerekse gövde bezemelerinin dikkatsiz ve özensiz olarak yapıldığı anlaşılmaktadır. Özellikle soldaki ikinci savaşçı ve sağdaki savaşçıda olduğu gibi figürlerde siyah bırakılan alanlardaki dağınık renk değişimleri dikkat çekmektedir. Diğer önemli bir husus insan- at figürlerinin kazıma çizgi ile yapılan dış konturları ile siyah bırakılan gövdeleri birbiri ile uyuşmamaktadır. Çoğu kez kazıma çizgiler boşlukta kalmaktadır. Soldaki ikinci. at figürünün ön ayakları arasındaki dikkatsizce yapılmış akıntı yine teknik bir hatadır.

³⁸ Amazon: Devambez 1981, 464, 511, resim 168, 655; Busing - Kolbe 1977, 22, no 1-3, lev. 34; Pipili 1993, 55, no 1-6, lev. 48. Doğulu savaşçı: 19, no 4, 8-9, lev. 20. Alexandrescu - Dimitriu 1968, 19, no 8-10, lev. 20. İskit: Gorbounova 1997, 340-48, resim 42, 50; Burow 1980, 60, no 1-3, lev. 48.

³⁹ Pers kaynaklarında İskitler 'saka tigraxauda' yani 'sivri şapkalı' olarak geçer: Borchhardt 1989, 345; Summerer 2010, 143.

⁴⁰ Barringer 2004, 13-14.

⁴¹ Vos 1963, 52; Borchhardt 1989, 339.

⁴² Borchhardt 1989, 338-39.

⁴³ Borchhardt 1989, 339.

⁴⁴ Helbig 1902, 192.

⁴⁵ Borchhardt 1989, 339.

Bu gibi hususlar dikkate alındığında, 2 nolu lekythosun alelacele ve özensiz çalışıldığı açıktır. Lekythos ressamı arasında özellikle M.Ö. 6. yüzyılın sonu ve 5. yüzyılın ilk yarısı içinde siyah figür tekniğinde çalışan Gela Ressamı, 'Atina 581 Sınıfı' ve Haimon Grubu gibi bazı atölye ve ressam gruplarında aceleci, dikkatsiz ve özensiz üslubu görmek mümkündür⁴⁶.

M.Ö. 6. yüzyılın sonunda Edinburgh Ressamı'nın başlattığı düşünülen bir moda ile lekythosların omuz bezeme alanındaki palmet sayısı 7 den 5 indirilmiş⁴⁷ ve bu yeni moda kısa sürede kullanılmaya başlanmıştır. 2 nolu Lekythosun omzundaki hafif verev yerleştirilen ve palmetin altından çıkıp bir sonraki palmetin orta yaprağına yandan bağlanan palmet zinciri, Edinburgh Ressamı, Athena Ressamı⁴⁸, 'Atina 581 Sınıfı'⁴⁹ ve Gela Ressamı'nın⁵⁰ palmet zinciri ile genel kompozisyonda benzerlik göstermektedir. Ancak 2 nolu lekythosun ince- uzun ve özensiz yaprakları Edinburgh Ressamı'nın palmetlerinden uzaktır. Gela Ressamı'nın palmet zinciri ile de yapısal olarak farklılık gösterir.

Haimon Ressamı ve Grubu omuz bezemesi olarak palmet zincirini daha az tercih eder⁵¹. Ancak Karaman Lekythosu'nun palmetlerini anımsatan, Haimon Ressamı Grubu ve Tarzındaki atölyelerin lekythosları vardır⁵². Bunlardan bazıları 2 nolu lekythosun palmet zinciri ile yakın ilişkilidir⁵³. Karaman Lekythosu palmet zincirinin, en yakın benzerleri Amerika-Omaha, Joslyn Art Müzesi'ndeki M.Ö. 5. yüzyılın üçüncü dörtlüğüne ait lekythos⁵⁴ ile Almanya Gotha'daki M.Ö. 480'li yıllara ait Lekythosur⁵⁵.

2 nolu Lekythosun ressamı ya da grubu ile ilgili en önemli verileri ana sahnedeki atların stilinde bulmak mümkündür. Özellikle sol taraftaki

⁴⁶ Boardman 1974, 114, 146.

⁴⁷ Kurtz 1975, res. 8a; Boardman 1974, 147.

⁴⁸ Rohde 1964, 47, no 3-5, lev. 39.

⁴⁹ Rossignani 1970, 14, no 3-4, lev. 19.

⁵⁰ Burow 1980, lev. 46, 1-3.

⁵¹ Kurtz 1975, 151.

⁵² Haspels 1936, 241; Kurtz 1975, 151; Jones 1952, 5-8; Gropengiesser 1970, 62, no 1-2, lev. 176; Calderone 1985, 31-32, no 3-4, lev. 77; Moore - Philippides 1986, 245, no 1184, lev. 87; Miller 1999, 250, res. 30; Aström - Holmberg 1985, 71-73, no 1-2, res. 228, lev. 30.

⁵³ Haimon Ressamı: Jones 1952, 5-8. Haimon Ressamı ve Tarzındaki atölyeler: Gropengiesser 1970, 62, no 1-2, lev. 176; Dunant 1980, 49, lev. 76. 16-18; Aström - Holmberg 1985, 71-73, no 1-2, res. 228, lev. 30.

⁵⁴ Steiner 1986, 13-14, no 1-4, lev. 21-22.

⁵⁵ Rohde 1964, 47, no 3-5, lev. 39.

atların ön ayakları zeminden havaya kaldırılmış olup, sanki ağır çekimde yürür gibi verilmiştir.

2 nolu Lekythos üzerindeki atların genel karakteristik özelliklerini Haimon Ressamı ya da Haimon Grubu'nun at betimlenmelerinde bulmak mümkündür⁵⁶. Özellikle baş, açık ağız, yele ile gövde ve ayakların şekli, Haimon Grubu ya da Haimon Ressamı Tarzında çalışan bazı alt grupların tekrarıdır⁵⁷. Ancak 2 nolu lekythostaki atların gövdeleri ve ayakları biraz daha güçlüdür. Hareketli ön ayak yerden biraz daha kalkıktır.

Rusya-Pushkin Müzesi'nde saklanan ve Haimon Ressamı tarafından bezenmiş bir lekythos⁵⁸ ile Fransa-Beaux-Art Müzesi'ndeki ve Haimon Grubu'na ait Lekythos⁵⁹ üzerinde yer alan atların baş, yele ve gövde düzenlemeleri, 2 nolu lekythostaki atlar ile aynıdır. Özellikle Pushkin ve Beaux-Art Lekythosu'nda soldaki atların ağız ve yüze ürkmüş ifade veren göz şekli, 2 nolu lekythosta solda yer alan ikinci attaki ile aynıdır. Bunun yanında atların konturları ve ayrıntılarında kullanılan kazıma çizgiler de benzerdir.

Şam Milli Müzesi'ndeki lekythos⁶⁰ üzerindeki atların baş, ağız yapısı ile yine yüze korkmuş ifadesi veren gözleri de 2 nolu lekythostaki ile aynıdır. Almanya- Tübingen'deki M.Ö. 480-70 yıllarına tarihlenen bir lekythosta⁶¹ iki karşılıklı at arasındaki İskit sahnesindeki atlar, Karaman örneğindeki kuyruk, ağız, gövde yapısı ile kontur ve ayrıntılardaki kazıma çizgi kullanımı yönünden benzerdir.

Atların genel stil benzerliği yanında, Haimon Grubu ya da Haimon Ressamı tarzında çalışan atölyelerin sıklıkla tercih ettiği iki at ya da atlı (bazen eşek) arasındaki merkezde bir figür ya da hareketli bir ana sahne şeklindeki kompozisyon özelliği⁶², 2 nolu lekythosta aynen tekrarlanmaktadır. Hatta bu kompozisyonun görüldüğü Haimon Grubu'na

⁵⁶ Haspels 1936, 131.

⁵⁷ Alexandrescu - Dimitriu 1968, 19, no 8-10, lev. 20; Aström - Holmberg 1985, 71-73, no 1-2, res. 228, lev. 3; Cesare 1991, 28-29, lev. 20.1-3.

⁵⁸ Sidorova 1996, 36, lev. 38.1-2.

⁵⁹ Rouillard 1980, 13-14, lev. 9.1-3.

⁶⁰ Clairmont 1954-55, 114, no 130, lev. XXXII.

⁶¹ Burow 1980, 60, lev. 48. 1-3.

⁶² Haspels 1936, 99, 139. Bu sahne özelliği gösteren Haimon Ressamı ve Grubu'na ait örnekler: Alexandrescu - Dimitriu 1968, 19, no 8-10, lev. 20; Gropengiesser 1970, 62, lev. 175. 7-8, 176.1-2; Dunant 1980, 49, lev. 76. 16-18; Rouillard 1980, 13-14, lev. 9.1-3; Cesare 1991, 28-30, lev. 20.1-3, 22.1-3; Sidorova 1996, 36, lev. 38.1-2.

ait bazı lekythoslarda⁶³ merkezde yer alan figür yada figürlerin arkasından fıskıran tomurcuk dalları, Karaman Lekythosu'ndaki tomurcuk dalları ile benzer şekilde verilmiştir.

Haimon Ressamı ve Grubu'na ait bazı lekythoslar⁶⁴ üzerindeki profilden geniş göğüslü ve ayrıntısı verilmemiş baş yapısı ile ince uzun ayaklı insan figürleri, 2 nolu lekythostaki figürler ile benzerlikler göstermektedir. Karaman örneğindeki savaşçıların gövde ve baş yapısı, uzun ayaklar Rusya-Pushkin Müzesi'ndeki, Haimon Ressamı tarafından bezenmiş olan bir lekythos⁶⁵ üzerindeki ile aynıdır. İsviçre-Cenevre'deki lekythosta⁶⁶ sol tarafta yer alan atlı figürünün üst gövdesi ve İsveç-Göteborg koleksiyonundaki bir lekythosta⁶⁷ sol taraftaki atlı figürü, 2 nolu lekythostaki figürler ile benzerdir.

2 nolu Lekythos, M.Ö. 5. yüzyılın ilk dörtlüğüne tarihlendirilen lekythoslar ile aynı form özelliklerine sahiptir⁶⁸. D. C. Kurtz'un tip DL- DL ve bu iki tip ile ilişkili Tip ATL arasında⁶⁹ yer almaktadır. Ancak 2 nolu lekythosun kaidesinin iki bölümlü olmaması Kurtz Tip DL'den farklı bir özelliktir. Karaman Lekythosu kaide, omuz ve boyun yapısı ile Knigge Form III/2⁷⁰ grubu ile yakın ilişkilidir. Bununla birlikte 2 nolu lekythosta görülen, kaideye geçişte alt gövdenin yuvarlaklaşması Knigge Form V-VI'da görülmektedir⁷¹.

Neredeyse düz ve geniş omuz yapısı ve geniş üst gövde ile alçak disk kaide M.Ö. 5. yüzyılın ilk yıllarına ait özelliklerdir⁷². Buna karşın alt gövdenin kaideye geçişte yuvarlak bir hat halinde yayvanlaşıp 'U' şeklini alması ve disk kaidenin dar yapılması 2 nolu lekythos için böylesi erken

⁶³ Dunant 1980, 49, lev. 76. 16-18; Cesare 1991, 28-30, lev. 20.1-3, 22.1-3.

⁶⁴ Rouillard 1980, 13-14, lev. 9.1-3; Cesare 1991, 28-29, 22.1-3.

⁶⁵ Sidorova 1996, 36, lev. 38.1-2.

⁶⁶ Dunant 1980, 49, lev. 76. 16.

⁶⁷ Aström - Holmberg 1985, 71-73, no 1-2, res. 228, lev. 30.

⁶⁸ 'Atina 581 Sınıfı', Diosphos Ressamı, Sappho Ressamı gibi ressamlar ve atölyeleri M.Ö. 5. yüzyılın ilk dörtlüğü içinde bu tip lekythoslar üzerinde çalışmıştır: Haspels 1936, 98, 38.5; Kurtz 1975, 80; Boardman 1974, 149, res. 261-62; Knigge 1976, 35. Diosphos Ressamı için: Gropengiesser 1970, 58-59, lev. 171. 5-6. 'Atina 581 Sınıfı' için: Gropengiesser 1970, 57, lev. 171.1-3; Boardman - Robertson 1979, 13, lev. 23.1-2; Dunant 1980, 45, 48, lev. 74.1-6, 76.7-9; Moignard 1989, 16-17, lev. 14.5-9, 15-19.

⁶⁹ Kurtz 1975, 80-82.

⁷⁰ Knigge 1976, 34-35, lev 77.43-1.

⁷¹ Knigge 1976, 34-35, lev 77. 183, 197.6.

⁷² Kısmen eski bir modadır: Haspels 1936, 63; Kurtz 1975, 81; Moore - Philippides 1986, 45-46.

bir tarihi olası kılmamaktadır. 2 nolu Lekythos, form özellikleri açısından, İngiltere-Castle Ashby'deki M.Ö. 5. yüzyılın ilk dörtlüğüne ait bir lekythos⁷³ ile Amerika-Omaha, Joslyn Art Müzesi'ndeki M.Ö. 5. yüzyılın üçüncü dörtlüğüne ait lekythos⁷⁴ ile tamamen aynı yapıdadır.

2 nolu Lekythos ile benzer form özellikleri taşıyan, 'Atina 581 Sınıfı', Diosphos Ressamı, Sappho Ressamı gibi grupların⁷⁵ yanı sıra Haimon Grubu ya da Tarzında çalışan ustalardan bazıları da bu tip lekythosları bezemiştir⁷⁶. Ancak Haimon Grubu içinde bu tip lekythosları daha sınırlı sayıda ustanın çalıştığı anlaşılmaktadır. Genelde Haimon Grubu ustaları, dar, silindirik ve iki kademeli kaideli lekythos (Knigge Form IV)⁷⁷ formunu tercih eder⁷⁸. Daha az usta geniş omuzlu, dar ve alçak disk kaideli lekythosları⁷⁹ bezemiştir. Haimon Grubu içinde bu tip lekythoslar, omuz ve üst gövde formu açısından 2 nolu lekythos ile benzerlik gösterirken, sadece 'V' şeklini alarak kaideye geçiş yapan alt gövde yapısıyla ve kademeli disk kaideyle ayrılırlar⁸⁰.

Bununla birlikte, Haimon Ressamı Tarzında çalışan ustalardan İsviçre-Cenevre'de saklanan ve M.Ö. 480'li yıllara ait iki lekythos⁸¹, Norveç-Özel koleksiyonda bulunan iki lekythos⁸², Almanya-Heilderberg'deki M.Ö. 480-70 yılına tarihlenen lekythos⁸³, 2 nolu lekythosa kaidelerinin hafifçe daha yüksek olması dışında çok yakındırlar. Haimon Ressamı Tarzında yorumlanan İsveç-Göteborg'da saklanan ve M.Ö. 5. yüzyılın ilk dörtlüğüne ait bir lekythos⁸⁴ ile Yeni Zelanda Otago Müzesi'ndeki Haimon Grubu tarafından bezenen lekythos⁸⁵ ise Karaman örneğine en yakın lekythoslardandır.

⁷³ Boardman - Robertson 1979, 14, lev. 23.10.

⁷⁴ Steiner 1986, 13-14, no 1-4, lev. 21-22.

⁷⁵ Knigge 1976, 35.

⁷⁶ Kurtz 1975, 150; Knigge 1976, 35.

⁷⁷ Haspels 1936, 131, 137, lev. 41.4-5; Kurtz 1975, 80-81; Knigge 1976, 36.

⁷⁸ Marstrander - Seeberg 1964, lev. 30.1-6; Dunant 1980, lev. 74.7-12. Burow 1980, 61-62, lev. 48.1-13.

⁷⁹ Gropengiesser 1970, 59, lev. 173.1-3; Dunant 1980, lev. 75.10-18, 76.16-21; Moignard 1989, 18, lev. 15.9-10.

⁸⁰ Gropengiesser 1970, 60, lev. 174.1-6; Burow 1980, lev. 49.3-5.

⁸¹ Dunant 1980, 46, 49, lev. 74.13-15, 76.16-18.

⁸² Marstrander - Seeberg 1964, 28-28, lev. 27.4, 29.2.

⁸³ Gropengiesser 1970, 61, lev. 176.1-2.

⁸⁴ Aström - Holmberg 1985, 71-73, res. 228, lev. 30.1-2.

⁸⁵ Green 1979, 19, lev. 23.15-17.

Karaman lekythosu ile benzer form⁸⁶, sahne kompozisyonu ve stili⁸⁷ gösteren Haimon Grubu'na ait bazı lekythoslar ve Amerika-Omaha, Joslyn Art Müzesi'ndeki lekythos⁸⁸, bir grup halinde ele alınmalıdır. Aslında genel kompozisyon ve stil özellikleri, söz konusu bu grubu Haimon Ressamı ve Grubu tarafından bezenen lekythosların büyük bir bölümünden ayırmaktadır. Form ve stil açısından birliktelik gösteren bu lekythosları, Haimon Ressamı ve Grubu içinde ve 'Atina 581 Sınıfı' ve Diosphos Ressamı sanat çerçevesinde ayrı bir stil grubu olarak değerlendirmek gereklidir.

2 nolu Lekythos stil, kompozisyon ve form özellikleri ile M.Ö. 480-70 yılları arasına tarihlendirilmektedir. Haimon Ressamı Tarzında çalışan ya da bu grup içinde, 'Haimon Grubu', 'Atina 581 Sınıfı' ve Diosphos Ressamı sanat çerçevesinde, ancak ayrı bir form ve stil özelliği gösteren bir usta-atölye tarafından bezenmiştir. Bu verilere göre Karaman Lekythosu, Haimon Grubu Tarzında çalışan bir ressama aittir.

Sarmaşık, Palmet (bitkisel) Bezemeli Lekythoslar⁸⁹

No 3. Müze Envanter no: 2089, figür 11-12

Yükseklik: 15.1cm; gövde çapı: 4.7cm; ağız çapı: 3cm; kaide çapı: 3.6cm.

Yüzeyde bazı küçük aşınmalar ve pul pul dökülmeler dışında tündür. Sert-sıkı, çok az ve küçük kireç içeren, pembemsi kiremit rengi (Munsell 5/7) killidir.

Hafifçe dışa açılan, üstte yuvarlatılmış, konik ağızlı, silindirik uzun boyunlu, geniş ve düz omuzlu, aşağı doğru belirgin daralan, dar silindirik gövdelidir. Omuzdan gövdeye geçiş keskin ve köşelidir. Gövde omuz geçişinden itibaren neredeyse dik olacak şekilde silindiriktir. Alt gövdeden kaideye geçiş, V şeklinde daralma ile yapılmıştır. Kaide yüksek, dar ve disk (torus kaide) görünümündedir. Omuz genişliği kaideden biraz fazladır.

Kırmızı zeminlidir. Ağız, kulpun dış kısmı ve gövdenin alt kısmı -ince bant şeklinde rezerv bırakılmış 2-3 çizgi haricinde- kaidenin üst kısmına dek parlak, yarı parlak siyah firnislidir. Omuzda ışın zinciri, gövdede bitkisel ve geometrik bezemelidir. Gövdedeki bezeme büyük ölçüde pul pul dökülerek tahrip olmuştur.

Gövde bezemesi: omuzun hemen bitiminde yer alan kafes bezemesi üstte, düzensiz, rezerv bırakılmış alanlar arasındaki siyah, ince ve yatay çizgiler

⁸⁶ Green 1979, 19, lev. 23.15-17; Dunant 1980, 46, 49, lev. 74.13-15, 76.16-18; Marstrander – Seeberg 1964, 28-28, lev. 27.4, 29.2; Gropengiesser 1970, 61, lev. 176.1-2.

⁸⁷ Green 1979, 19- lev. 23.15-17; Dunant 1980, 46, 49, lev. 74.13-15, 76.16-18; Aström – Holmberg 1985, 71-73, res. 228, lev. 30.1-2; Sidorova 1996, 36, lev. 38.1-2.

⁸⁸ Steiner 1986, 13-14, no 1-4, lev. 21-22.

⁸⁹ Kurtz 1975, 131-33.

alttan ana bezeme alanını sınırlar. Gövde ortasına yatay yerleştirilmiş siyah bantta sarılmış yatay sarmaşık dalları işlenmiştir. Boşluklar nokta rozetler ile doldurulmuştur.

Üstte yuvarlatılmış konik ağız, keskin geçişli ve köşeli omuz yapısı ile rezerv bırakılmış yüksek disk kaide formu 3 nolu lekythosu, en erken örnekleri C. Haspels tarafından M.Ö. 470 yıllarına tarihlendirilen⁹⁰ ve adını Beldam Ressamından alan, Kurtz'un BEL formuna⁹¹ yaklaştırır. Ayrıca Karaman Lekythosu, Knigge Form V ve bu formla ilişkili Knigge Form VI, ile yakınlık gösterir⁹².

No 4. Müze Envanter no: 2087, figür 13-14

Yükseklik: 17.9cm; gövde çapı: 6cm; ağız çapı:3.5cm; kaide çapı: 5cm.

Ağız boynun hemen başlangıcından kırılmış olup iki parça halinde birleştirilmiştir. Sert-sıkı, çok az ve küçük kireç içeren, açık kahverengi (Munsell 7.5 YR 6/4) killidir.

Hafifçe dışa açılan, üstte yuvarlatılmış, konik ağızlı, silindirik uzun boyunlu, geniş ve düz omuzlu, aşağı doğru belirgin daralan, dar silindirik gövdelidir. Omuz neredeyse tümüyle düzdür. Omuzdan gövdeye geçiş keskin ve köşelidir. Gövde bu omuz geçişinde itibaren neredeyse dik olacak şekilde silindirikdir. Alt gövdeden kaideye geçiş, V şeklinde daralma ile yapılmıştır. Kaide yüksek, dar ve disk (torus kaide) görünümlüdür. Omuz genişliği kaideden biraz fazladır (Knigge Form V- VI).

Beyaz zeminlidir. Ağız, kulpun dış kısmı ve gövdenin alt kısmı ve kaidenin üst kısmına kadar parlak, yarı parlak siyah firnislidir. Ağızda firnis büyük ölçüde dökülmüştür. Alt gövdede siyah firnisli zemine üste ve altta olmak üzere ikiye bölünmüş 4 adet ince beyaz boyadan yatay bant çizilmiştir. Omuzda ışın zinciri, gövdede bitkisel ve geometrik bezemelidir. Gövdedeki bezeme büyük ölçüde pul pul dökülerek tahrip olmuştur.

Gövde bezemesi: omuzun hemen altında meander kuşağı görülmektedir. Altta ve üstte yer alan kafes bant betimlemesi ile çerçevelenen gövdedeki ana bezeme alanında eğik-diyagonal ve dikey üç adet açık palmet motifi almaşık olarak işlenmiştir.

3 nolu ve 4 nolu Lekythoslar, form ve bezeme bakımından Silifke Müzesi'nde saklanan lekythoslar⁹³ ve Karaçalı Nekropolü'nde bulunan bazı lekythosları⁹⁴ ile yakındırlar.

⁹⁰ Haspels 1936, 171.

⁹¹ Kurtz 1975, 84.

⁹² Knigge 196, 37, lev. 77. 183, 77.197-6.

⁹³ Zoroğlu 2009, 1-6, levha 2-4.

⁹⁴ Çokay-Kepçe 2006, 92-93.

3 nolu ve 4 nolu Lekythoslar, M.Ö. 5. yüzyılın ikinci dörtlüğü ile üçüncü dörtlüğüne tarihlendirilmektedirler. Her iki lekythos da gövde bezemeleri ile Haimon-Beldam Ressamı ve Atölyeleri sanat alanı kapsamında yoğun olarak üretilen 'palmet bezemeli lekythoslar' grubu⁹⁵ içinde değerlendirilmektedirler.

Siyah Gövdeli Lekythoslar⁹⁶

No 5. Müze Envanter no: 2088, figür 15-16

Yükseklik: 17.3cm; gövde çapı: 6cm; ağız çapı: 3.6cm; kaide çapı: 3.8cm.

Boyun omuz başlangıcından kulpla birlikte kırılmış olup, ana gövde ile birleştirilmiştir. Sert-sıkı, çok az ve küçük kireç içeren, pembemsi kiremit rengi (Munsell 5/7) killidir.

Hafifçe dışa açılan, üstte yuvarlatılmış, konik ağızlı, silindirik uzun boyunlu, geniş ve düz omuzlu, aşağı doğru belirgin daralan, dar silindirik gövdelidir. Omuzdan gövdeye geçiş keskin ve köşelidir. Alt gövdeden kaideye geçiş, yuvarlatılarak yumuşatılmış bir daralma ile yapılmıştır. Kaide yüksek, dar ve disk (torus kaide) görünümündedir. Omuz genişliği kaideden biraz fazladır (Knigge Form V- VI)⁹⁷.

Kırmızı zeminlidir. Ağız, kulpun dış yüzeyi ve omuzda ve kaidenin alt kısmında bırakılan ince bant şeklinde rezerv alan dışında gövde tamamen parlak, yarı parlak siyah firnislidir. Siyah alanda incelmelere bağlı olarak yer yer kıvılcak-kahverengiye dönmüş bölgeler görülmektedir. Omuzda ışın zinciri bulunmaktadır.

5 nolu Lekythos, form ve omuz bezemesi tipi-stili ile İtalya-Agrigento'da saklanan siyah gövdeli iki lekythos⁹⁸, Karaçalı Lekythosu⁹⁹, Korint'te bulunan lekythos¹⁰⁰, Almanya-Heidelberg Lekythosu¹⁰¹ yakın benzerlikler göstermektedir. Söz konusu benzer örnekler ile 5 nolu lekythos M.Ö. 5. yüzyılın ikinci dörtlüğü ile ortalarına tarihlendirilmektedir.

No 6. Müze Envanter no: 4574, figür 17

Yükseklik: 17.3cm; gövde çapı: 6.2cm.

Ağız ve kaide eksiktir. Yüzey yoğun kireç tabakası ile kaplıdır. Sert-sıkı, çok az ve küçük kireç içeren açık kırmızimsı kahverengi (Munsell 5 YR 6/4) killidir.

⁹⁵ Kurtz 1975, 152-53.

⁹⁶ Haspels 1936, 98-100, 107-109; Kurtz 1975, 115.

⁹⁷ Knigge 1976, 37.

⁹⁸ Calderone 1985, 37, lev. 89.5-6

⁹⁹ Çokay-Kepçe 2006, SF2, 91,

¹⁰⁰ Brownlee 1995, 262, no 230, lev. 81.

¹⁰¹ Gropengiesser 1970, 65, lev. 177.14

Silindirik uzun boyunlu, geniş ve düz omuzlu, aşağı doğru belirgin daralan, dar silindirik gövdelidir. Omuzdan gövdeye geçiş keskin ve köşelidir (Knigge Form V- VI)¹⁰².

Kireç tabakasının altından görülen kısımlardan anlaşıldığı üzere, kulpun dış yüzeyi ve gövde tamamen parlak, yarı parlak siyah firnislidir. Siyah alanda incelemelere bağlı olarak yer yer kızıl-kahverengiye dönmüş bölgeler görülmektedir.

Form özellikleri ile 6 nolu lekythos M.Ö. 5. yüzyılın ikinci dörtlüğü ile ortalarına tarihlendirilmektedir.

Değerlendirme

Karaman Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen 'Siyah Figür Tekniğinde' bezenmiş omuzlu lekythoslar, eski müze yöneticilerinin ve personelinin sözlü ifadelerine ve kayıtlara göre olasılıkla Iasos (no 1) ve Kilikya (Kelenderis?) (no 2-5) kökenlidir. Bir örneğin ise (no 6) orijini belli değildir.

Son yıllarda Güney Anadolu kıyılarında gerçekleştirilen çalışmalar, Kilikya¹⁰³ ve Pamphylia'da¹⁰⁴ 'Siyah Figür Tekniğinde' bezenmiş kapların, özellikle lekythosların yoğun varlığını göstermeye başlamıştır. Aynı zamanda bölge müzelerinde saklanan ve olasılıkla Güney Anadolu kentleri orijinli olabilecek lekythoslar¹⁰⁵ bu durumu destekleyen diğer bir unsurdur. Bu nedenle Karaman Müzesi'nde sergilenen çalışma konusu lekythosların Kilikya kökenli olabilecekleri göz ardı edilmemelidir.

Karaman Lekythosları küçük ölçüleri ve genel karakteristik özellikleri ile Tip II içinde değerlendirilen örneklerdir. Genel anlamda kalitesiz ve ikinci derecedeki işçilikleri ile dikkati çekmektedir. Bu bakımlardan dönemlerinde çok pahalı olmayacak nitelikte eserlerdir. M.Ö. 5. yüzyılın ilk yarısı içinde Attika'dan ithal edildikleri anlaşılan bu lekythosların en azından dördü (no 2-5), Kilikya kentlerinden birinde kullanılmış ve özellikle son yıllarda Kelenderis'te sürdürülen araştırmalardan¹⁰⁶ anlaşılabileceği üzere yaşam standardı çok da yüksek olmayan, alım gücü düşük kişilere ait mezarlardan bulunmuş olmalıdır.

¹⁰² Knigge 1976, 37.

¹⁰³ Zoroğlu 1994, 61; Zoroğlu 2009, 1-2, lev. 1.1-4, 2.1-2.

¹⁰⁴ Perge: Abbasoğlu – Martini 1996, 122, fig.4. Antalya-Karaçallı: Çokay-Kepçe 2006, 23-24, 91-92.

¹⁰⁵ Zoroğlu 2009, 2-9.

¹⁰⁶ Zoroğlu 2008, 1237-238.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Abbasoğlu – Martini 1996
Abbasoğlu, H. – Martini, W., “Perge Akropolisi'nde 1994 Yılında Yapılan Çalışmalar”, 17. Kazı Sonuçları Toplantısı, 121-127.
- Aktseli 1996
Aktseli, D., Altäre in der archaischen und klassischen Kunst Untersuchungen zu Typologie und Ikonographie, Espelkamp.
- Alexandrescu – Dimitriu 1968
Alexandrescu, P. – Dimitriu, S., Collection Dr. Georges et Maria Severeanu (Musée de la Ville de Bucharest) et Collection Privées, Bucarest 2, CVA Roumanie 2, Bucarest.
- Aström – Holmberg 1985
Aström, P. – Holmberg, E. J., Sweden, Public Collection Göteborg CVA Sweden 3, Stockholm.
- Barringer 2004
Barringer, J. M., “Skythian Hunters on Attic Vases”, Greek Vases: Images, Contexts and Controversies, (ed. C. Marconi), Boston.
- Beazley 1956
Beazley, J. D., Attic Black-Figure Vase-Painters, Oxford.
- Blinkenberg – Johansen 1928
Blinkenberg, Chr. – Johansen, K.F., Copenhagen, Musée National 3, CVA Danemark 3, Paris- Kopenhag.
- Bloesch 1982
Bloesch, H., Greek Vases from the Hirschman Collection, Zurich.
- Boardman 1974
Boardman, J., Athenian Black Figure Vases, London.
- Boardman – Robertson 1979
Boardman, J. – Robertson M., Great Britain, Castle Ashby, CVA England 15, Oxford.
- Borchhardt 1989
Borchhardt, J., “Skythen in der griechischen Kunst”, Jale İnan Armağanı I, İstanbul, 337-349.
- Brownlee 1995
Brownlee, A. B., “Attic Black Figure from Corinth: III”, Hesperia, Vol. 64, No. 3, 337-382.
- Burow 1980
Burow, J., Tübingen Antikensammlungs des archaeologischen Institut der Universität 3, CVA Deutschland 47, Tübingen.
- Busing-Kolbe 1977
Busing-Kolbe, A., Mainz Römisch-germanisches Zentralmuseum 1, CVA Deutschland Band 42, München.
- Calderone 1985
Calderone, A., Museo Archaeologico Nazionale Agrigento 1, CVA Italy LXI, Roma.
- Clairmont 1954-55
Clairmont, C., “Greek Pottery from the Near East”, Berytus. Archaeological Studies 11, 85-141.
- Cesare 1991
Cesare, M. de, Vibo Valentia Museo Statele ‘Vito Capialdi’, CVA Italy LXVIII, Roma.
- Çokay-Kepçe 2006
Çokay-Kepçe, S., Antalya. Karaçalı Nekropolü, Antalya.
- Deppert 1968
Deppert, K., Frankfurt am Mainz 2, CVA Deutschland 30, München.
- Devambeze 1981
Devambeze, P., “Amozones”, LIMC I-1, 586-653

Doksanaltı – Sağlan 2009

- Doksanaltı, E. – Sağlan, S., “A Lekythos by the ‘Cock Group’ from Karaman Museum”, (Ed. Bekir Karasu), I. International Ceramic, Glass, Porcelain, Enamel, Glaze and Pigment Congress 12-14 October 2009, SERES’09, Proceeding Book-I, Eskişehir, 122-129.
- Dunant 1980 Dunant, C., Genève, Musée d’art et d’histoire II, CVA Switzerland 3, Bern.
- Green 1979 Green, J. R., New Zealand, CVA New Zealand 1, Oxford.
- Giudice 1974 Giudice, F., Museo Arc. Nazionale di Gela, CVA Italy 54, Roma.
- Giudice 1983 Giudice, F., I Pittori della Classe di Phnyllis, Studi e Materiali Archeologia Greca vol 1.1, Palermo.
- Gorbounova 1997 Gorbounova, X., “Arimaspoi”, LIMC VIII-1, 529-534.
- Greifenhagen 1958 Greifenhagen, A., Mannheim, Resii-Museum, CVA Deutschland 13, München.
- Gropengiesser 1970 Gropengiesser, H., Heidelberg, Universität 4, CVA Deutschland 31, München.
- Haspels 1936 Haspels, C. H. E., Attic Black-Figured Lekythoi, Paris.
- Helbig 1902 Helbig, M. W., Les ‘IIIIIEIΣ Athéniens, Mémoires de L’Académie des Inscriptions et Belles-Lettres 37, Paris.
- Isler 1973 Isler, H. P., Öffentliche Sammlungen Zürich 1, CVA Schweiz 2, Bern.
- Jones 1952 Jones, F. F., “Four Vases by Haimon Painter”, Record of the Art Museum Princeton University XI, II.1, 4-14.
- Knigge 1976 Knigge, U., Ergebnisse der Ausgrabungen. Der Südhügel, Kerameikos IX, Berlin.
- Kurtz 1975 Kurtz, D. C., Athenian White Lekythoi, Patterns and Painters, Oxford.
- Lamb 1930 Lamb W. Cambridge, Fitzwilliam Museum 1, CVA Great Britain 6, Oxford.
- Marstrander – Seeberg 1964 Marstrander, S. – Seeberg, A., Norway, Public and Private Collections, CVA Norway 1, Oslo.
- Meyer-Emmerling – Vedder 1994 Meyer-Emmerling S. – Vedder, U., Frankfurt am Main, Universität und Liebieghaus 4, CVA Deutschland 66, München.
- Miller 1999 Miller, M. C., “Reexamining Transvestism in Archaic and Classical Athens. The Zewadski Stamnos”, AJA Vol. 103, No. 2, 223-253.
- Moignard 1989 Moignard, E., The National Museum of Scotland, Edinburgh, CVA England 16, Edinburgh.
- Moore – Philippides 1986 Moore, M. B. – Philippides, M.Z.P., Attic Black-Figured Pottery, The Athenian Agora vol. XXIII, Princeton, New Jersey.

- Pipili 1993 Pipili, M., Athen, National Museum. Attic Black-Figure Skyphoi, CVA Greece 4, Atina.
- Richter – Milne 1973 Richter, G. M. A. – Milne, M. J., Shapes and Names of Athenian Vases, Washington D.C.
- Roebuck 1940 Roebuck, C., “Pottery from the North Slope of the Acropolis, 1937-1938”, *Hesperia*, Vol. 9, No. 2, 141-260.
- Rohde 1964 Rohde, E. Gotha, Schlossmuseum 1, CVA Deutschland 24, Berlin.
- Rossignani 1970 Rossignani, M. A., Museo Nazionale di Antichità di Parma 1, CVA Italy XLV, Roma.
- Rouillard 1980 Rouillard, P., Musée des Beaux-Arts à Tours, Musée du Berry à Bourges, CVA France 30, Paris.
- Schauenburg 1974 Schauenburg, K., “Athena Büsten des Bowdoinmalers” *Archäologischer Anzeiger* 1974.1, 149-157.
- Sclörb-Vierneisel 1966 Sclörb-Vierneisel, B., “Eridanos-Nekropole I. Gräber und Opferstelle”, *Athenische Mitteilungen* Band 81, 1-111
- Sidorova 1996 Sidorova, N., Pushkin State Museum of Fine Art 1, CVA Russia 1, Roma.
- Steiner 1986 Steiner, A., Joslyn Art Museum Omaha- Nebraska 1, CVA USA 21, Nebraska.
- Summerer 2010 Summerer, L., “Wall Painting”, *Tatarlı Renklerin Dönüşü*, (editör: L. Summerer, A.von Kienlin), İstanbul
- Tuna-Nörling 1995 Tuna-Nörling, Y., “Die Ausgrabungen von Alt-Smyrna und Pitane”, *Istanbulur Forschungen* Band 41, Tübingen.
- Ure 1927 Ure, P. N., Sixth and Fifth Century Pottery from Rhitsona, London..
- Vanderpool 1946 Vanderpool, E., “The Rectangular Rock-Cut Shaft”, *Hesperia* Vol. 15, No. 4, 265-336.
- Vos 1963 Vos, M. F., Scythian Archers in Archaic Attic Vase-Painting, *Archaeologica Traiectina* VI, Groningen.
- Yavis 1949 Yavis, C. G., Greek Altars Origins and Typology, St. Louis- Missouri.
- Young 1951 Young, R. S., “Sepulturae Intra Urbem”, *Hesperia*, Vol. 20, No. 2, 67-134.
- Zoroğlu 1994 Zoroğlu, K. L., Kelenderis I. Kaynaklar, Kalıntılar, Buluntular
- Zoroğlu 2008 Zoroğlu, K. L., “Kelenderis ve Karaçalı Nekropollerini: Klasik Çağa ait İki Mezarlık hakkında Düşünceler”, Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı, EUERGETES, cilt II, Antalya, 1235-1246
- Zoroğlu 2009 Zoroğlu, K. L., Silifke Museum, CVA Turkish Republic I, İstanbul

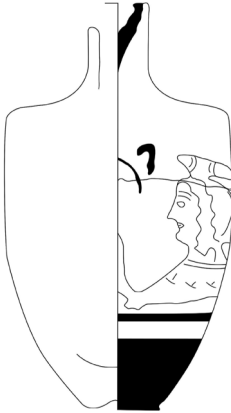

Fig. 1

Fig. 2

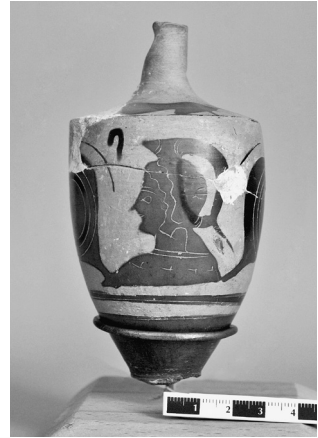

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 1-5 Lekythos no 1

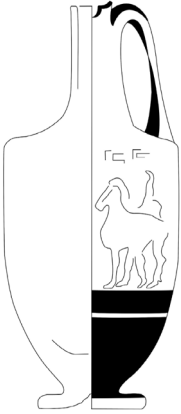

Fig. 6

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

Fig. 6-10 Lekythos no 2

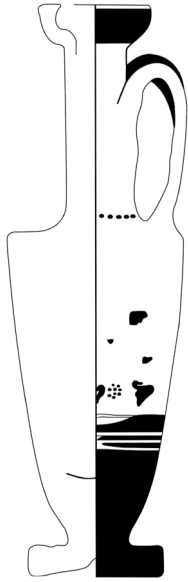

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 11-12 Lekythos no 3

Fig. 13

Fig. 14

Fig. 13-14 Lekythos no 4

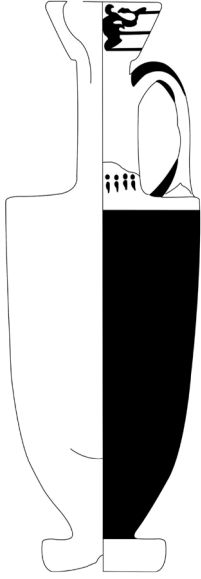

Fig. 15

Fig. 16

Fig. 15-16 Lekythos no 5

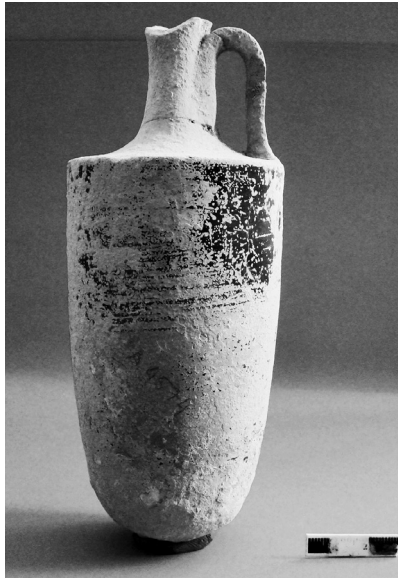

Fig. 17 Lekythos no 6

